



CO₂-PRESTATIELADDER



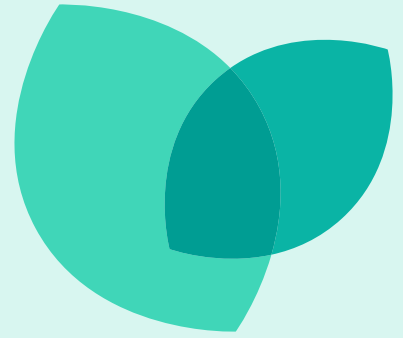
RAPPORTAGE MAATREGELLIJST 2023



CO₂-PRESTATIELADDER

MEI 2024






INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
1.2	Wat is de Maatregellijst?	3
2	Het gebruik van de Maatregellijst in 2023	4
2.1	Ontwikkelingen in het gebruik van de Maatregellijst	4
2.2	Meest genomen maatregelen	7
3	De Maatregellijst 2023 in cijfers	9
3.1	Gebruik van de Maatregellijst over 2023 in detail	12
3.2	Sterkste groeiers en dalers	45
4	Achtergrond en werking van de Maatregellijst	46
4.1	Wat is de Maatregellijst?	46
4.2	Werking van de Maatregellijst	47
	Van tientallen maatregelen naar een doelgericht plan richting nul uitstoot	49
	Colofon	51

1

INLEIDING

Dit is de achtste jaarrapportage over het gebruik van **de Maatregellijst**  in het kader van de CO₂-Prestatieladder. Deze rapportage bevat een analyse van het gebruik over het jaar 2023 en een vergelijking met de voorgaande jaren, zodat de ontwikkelingen rondom het gebruik van de Maatregellijst zichtbaar worden.

1.1

LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 geeft het gebruik van de Maatregellijst in 2023 op hoofdlijnen weer. Hoofdstuk 3 geeft inzicht in de meest genomen maatregelen, in maatregelen die meer aandacht zouden kunnen krijgen, en in de veranderingen per categorie ten opzichte van 2022. Ook wordt een doorkijk gegeven naar de aanpassingen aan de lijst voor 2024. Hoofdstuk 4 geeft meer inzicht in de achtergrond en werking van de Maatregellijst en de jaarlijkse update.

1.2

WAT IS DE MAATREGELLIJST?

Als onderdeel van certificering volgens de CO₂-Prestatieladder, stellen organisaties ambitieuze CO₂-reductiedoelstellingen vast en definiëren zij reductiemaatregelen (Handboek CO₂-Prestatieladder 3.1, eis 3.B.1). Maar wat is ambitieus? Dat dient een organisatie vast te stellen ‘in vergelijking met sectorgenoten’¹.

Door het invullen van de Maatregellijst geven organisaties per type activiteit of categorie aan welke CO₂-reductiemaatregelen zij nemen in het kader van de CO₂-Prestatieladder. Daarmee geeft de Maatregellijst een basis waarmee organisaties zich kunnen vergelijken met andere organisaties met vergelijkbare bedrijfsactiviteiten. Voor organisaties die beginnen met de CO₂-Prestatieladder kan de lijst ook ideeën opleveren voor mogelijk te nemen maatregelen. De achtergrond en werking van de maatregellijst wordt verder toegelicht in hoofdstuk 4.

¹ In deze rapportage worden niet overal de formele termen gebruikt omwille van de leesbaarheid; zie het ‘Handboek CO₂-Prestatieladder 3.1’ voor exacte definities en termen.

2

HET GEBRUIK VAN DE MAATREGELLIJST IN 2023

2.1

ONTWIKKELINGEN IN HET GEBRUIK VAN DE MAATREGELLIJST

Per 1 januari 2024 zijn er 1476 laddercertificaten uitgegeven, waar circa 5000 organisaties onder vallen. In 2023 hebben 1464 organisaties met een Laddercertificaat de Maatregellijst ingevuld, 143 meer dan in 2022.

ONTWIKKELING NIEUWE MAATREGELEN

- **Netto-nul CO₂-doelstelling 2050.** Een maatregel die weerspiegelt dat een bedrijf een lange termijn reductie-doelstelling heeft en een roadmap ontwikkelt (vooruitlopend op eisen in Handboek 4.0). In 2023 geven 50 organisaties aan te werken met een netto nul doelstelling voor 2050.
- **Flexibiliteit.** In 2022 zijn twee maatregelen toegevoegd die flexibilisering van het elektriciteitsgebruik stimuleren. Dit is van belang om het elektriciteitssysteem als geheel verder te kunnen vergroenen en congestieproblemen tegen te gegaan. Dit betreft:
 - *Maatregel ‘Sturen op gelijktijdigheid van elektriciteitsvraag en -aanbod’.* Deze maatregel is in 2022 nieuw toegevoegd. Er zijn in 2023 26 organisaties die aangeven hier rekening mee te houden.
 - *Maatregel ‘Beschikbaar maken laadpalen’.* Deze maatregel vraagt op niveau C om afspraken om actief in te spelen op signalen van netbeheerders. 132 organisatie geven aan dit te doen.

In de update voor 2024 zijn meer maatregelen toegevoegd die betrekking hebben op flexibilisering.

ONTWIKKELING BESTAANDE MAATREGELEN

Hieronder volgen enkele ontwikkelingen met betrekking tot kantoren en elektrificatie van mobiliteit en bouwmaterieel.

Voor kantoren gelden verschillende wettelijke verplichtingen, zoals het voldoen aan de informatieplicht met betrekking tot de Erkende Maatregelen Energiebesparing en (vanaf januari 2023) een wettelijke verplichting dat kantoorgebouwen (groter dan 100 m²) minimaal Energielabel C moeten hebben. In 2023 is de maatregel aangescherpt ('gemiddeld energielabel C of beter' is verschoven van niveau B naar A) en rapporteren 359 organisaties op niveau A. Dit is een terugval in vergelijking met 2022 toen 431 organisaties op niveau B rapporteerden. Deze terugval is waarschijnlijk het gevolg van het aanscherpen van de maatregel, in 2023 zijn deze maatregelen in tegenstelling tot voorgaande jaren niet automatisch (voor-)ingevuld in de voorbereide lijst die organisaties te zien krijgen als zij inloggen om de lijst in te vullen, waardoor een deel van de organisaties eerder ingevulde de maatregel is 'kwijtgeraakt' en niet opnieuw heeft ingevuld.

	2023	2022	2021	2020
Gemiddeld Energielabel C of beter	359	431	339	262

Tabel 1 Maatregel 'Energielabel kantoren'

Voor mobiliteit, transport en voor alle bouwactiviteiten is elektrificatie een belangrijke reductiestrategie, omdat elektrische aandrijving meestal efficiënter is én beter vergoend kan worden. In de Maatregellijst komt dit zichtbaar op gang. Steeds meer organisaties geven aan over tenminste één elektrisch (of zero-emissie) voertuig, vrachtwagen of mobiel werktuig te beschikken. Voor personenauto's lijkt de ontwikkeling in 2023 te stagneren. De maatregel 'zero-emissie voertuigen' is aangescherpt en ook hier geldt dat deze niet zoals eerder automatisch is (voor-)ingevuld, waardoor een deel van de organisaties de maatregel waarschijnlijk is 'kwijtgeraakt'.

Nieuw toegevoegd in 2023 op niveau C van deze maatregel is dat alle nieuw aangeschafte voertuigen van een organisatie elektrisch zijn. 10% (119 organisaties) registreren in 2023 op niveau C.

	2023	2022	2021	2020
Tenminste 10% van de personenauto's is elektrisch	288	281	202	111
Tenminste 10% van de personenauto's is elektrisch én alle nieuw aangeschafte voertuigen zijn elektrisch	119	-	-	-
Tenminste één zero-emissie vrachtwagen	57	42	34	27
Tenminste één zero-emissie mobiel werktuig	227	161	107	46

Tabel 2 Maatregelen 'Elektrificering mobiliteit en bouwmaterieel'

Een klein aantal organisaties kiest voor structurele inzet van hernieuwbare brandstoffen, zoals HVO. Voor personenauto's is het gebruik juist sterk teruggevallen, waarschijnlijk vanwege de prijsontwikkeling van HVO. Voor gebruik op de bouwplaats en bouwmaterieel speelt deze terugval niet, waarschijnlijk omdat HVO ondanks de prijsstijging ingezet blijft worden vanwege contractuele verplichtingen.

	2023	2022	2021	2020
Levering van hernieuwbare brandstof op de bouwplaats (tenminste 20%)	45	33	20	12
Bouwmaterieel. Meer dan 20% brandstof is hernieuwbare brandstof	97	82	51	50
Personenmobiliteit. Meer dan 20% brandstof is hernieuwbare brandstof	19	54	32	38

Tabel 3 Maatregelen 'Inzet hernieuwbare energie'

2.2

MEEST GENOMEN MAATREGELEN

In figuur 1 is de top 10 van meest geïmplementeerde maatregelen weergegeven. Dit betreft het aantal organisaties dat een bepaalde maatregel genomen heeft. Per maatregel is de mate van implementatie te zien (niveau A, B of C).



Figuur 1 Meest geïmplementeerde maatregelen (volledige namen zijn te vinden in Tabel 4)

De maatregel ‘Beschikbaar maken laadpalen elektrische voertuigen’ is de meest gemelde maatregel in 2023 (694 organisaties op niveau A), dit is ook de maatregel die de grootste toename heeft laten zien. Deze maatregel is in 2022 nieuw toegevoegd aan de lijst.

De maatregel ‘Inkoop groene stroom’ (kantoren) was in 2023 de tweede meest genomen maatregel (654 organisaties op niveau A), daarmee is deze terug op het niveau van 2021 (648 op A) na een dip in 2022 (502 op A) die waarschijnlijk het gevolg was van prijsontwikkelingen op de energiemarkt.

In tabel 1 zijn meer gegevens over deze 10 meest geïmplementeerde maatregelen te vinden. De percentages in deze tabel zijn berekend ten opzichte van het totale aantal organisaties dat de Maatregellijst heeft ingevuld (100% zijn 1464 organisaties).

2023	2022	CODE	MAATREGEL	A	B	C	% OP NIVEAU A 100% = 1464
1	6	AK15	Beschikbaar maken laadpalen elektrische voertuigen	694	415	132	47%
2	3	AK5	Inkoop groene stroom en/of stroom vergroend met GVO's	654	516	n.v.t.	45%
3	1	AM4	Stimuleren zuinig rijden: Het Nieuwe Rijden	601	218	110	41%
4	2	AK8	Erkende Maatregelen energiebesparing voor kantoren	583	n.v.t.	n.v.t.	40%
5	4	BM10	Elektrificeren handgereedschap	560	246	n.v.t.	38%
6	10	AK4	Optimalisatie klimaatinstallaties	524	271	n.v.t.	36%
7	8	BM9	Onderhoud materieel conform fabrieksopgave	514	434	185	35%
8	7	BM3	Aanschaf zuinigere machines	498	301	162	34%
9	-	AM17	Beschikbaar stellen fiets, e-bike of e-scooter	468	272	n.v.t.	32%
10	-	AM8	Stimuleren carpoolen en gebruik deelauto's	455	172	35	31%

Tabel 4 Overzicht meest genomen maatregelen

3

DE MAATREGELLIJST 2023 IN CIJFERS

In het kader van de CO₂-Prestatieladder bestaat een organisatie met dochterorganisaties uit een hoofdcertificaathouder met meerdere certificaathouders. De 1464 organisaties die de Maatregellijst in 2023 hebben ingevuld, zijn de hoofdcertificaathouders. Het daadwerkelijke aantal organisaties dat gecertificeerd is op de CO₂-Prestatieladder ligt dan ook hoger, dat zijn er circa 5.000.

	2023	2021	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Aantal organisaties dat ML heeft ingevuld	1464	1321	1175	1044	945	880	839	722
Maatregelen geïmplementeerd (met correcties)	22023	19621	17970	15042	13560	11403	10010	6033
Maatregelen gepland	12006	11011	10223	8282	7175	6095	4749	3259
Maatregelen NIEUW toegevoegd	697	743	582	466	528	382	603	850
Maatregelen geïmplementeerd per organisatie	17,0	16,7	17,3	16,2	16,4	14,9	13,6	9,4
Maatregelen gepland per organisatie	8,2	8,3	8,7	7,9	7,6	6,9	5,7	4,5
Maatregelen NIEUW toegevoegd per organisatie	0,5	0,6	0,4	0,4	0,6	0,4	0,7	1,2

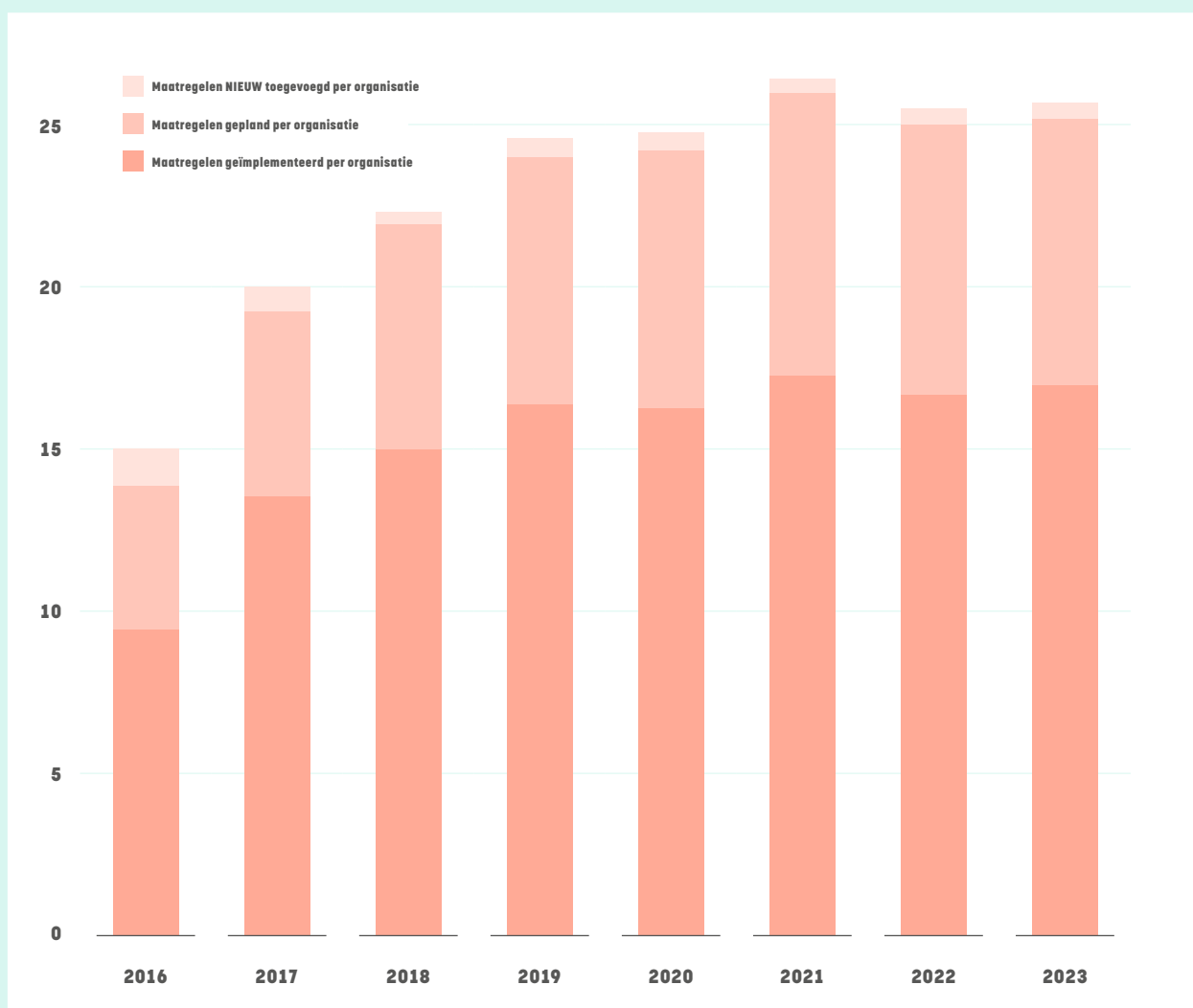
Tabel 5 De maatregellijst in cijfers

Geïmplementeerde maatregelen zijn maatregelen die een organisatie daadwerkelijk heeft doorgevoerd per eind 2023. Veel maatregelen zijn niet een eenmalige actie maar betreffen een beleidsmaatregel die dus blijft voortduren. Maatregelen kunnen dus ook in eerdere jaren al zijn ingevoerd.

Geplande maatregelen zijn maatregelen die een organisatie heeft gepland voor implementatie na eind 2023.

Nieuw toegevoegde maatregelen zijn maatregelen (gepland of geïmplementeerd) die een organisatie zelf heeft toegevoegd, bijvoorbeeld omdat het een maatregel is die bedrijfsspecifiek is, of omdat de maatregel (nog) niet op de Maatregellijst voorkomt. Als een soortgelijke maatregel door meerdere organisaties als nieuwe maatregel wordt toegevoegd kan dit aanleiding zijn om bij de jaarlijkse update de Maatregellijst met deze maatregel uit te breiden.

Per organisatie worden in 2023 gemiddeld circa 17 maatregelen geïmplementeerd (zie figuur 2).



Figuur 2 Gemiddeld aantal maatregelen per organisatie

AANTAL ORGANISATIES PER CATEGORIE

De Maatregellijst is gestructureerd in 16 categorieën. Organisaties kiezen zelf de categorieën en maatregelen in de lijst die voor hen materieel zijn. Per categorie wordt in figuur 3 het aantal organisaties weergegeven dat één of meer maatregelen binnen die categorie heeft geïmplementeerd.



Figuur 3 Aantal organisaties per categorie

Kantoren en personenmobiliteit komen bij vrijwel alle organisaties voor, vandaar dat de meeste organisaties maatregelen binnen deze categorieën opvoeren. Reden dat sommige organisaties hier toch geen maatregelen hebben opgevoerd kan zijn dat de omvang van emissies in die categorie relatief klein is in vergelijking met andere emissies van de organisatie.

Ten opzichte van 2022 zijn er geen grote wijzigingen.

3.1

GEBRUIK VAN DE MAATREGELLIJST OVER 2023 IN DETAIL

In de volgende paragrafen worden per categorie steeds de volgende aspecten weergegeven:

- het aantal organisaties dat maatregelen binnen deze categorie heeft genomen;
- de meest genomen maatregelen binnen deze categorie (aantal en percentage van het aantal organisaties dat maatregelen heeft genomen binnen deze categorie);
- de belangrijkste aanpassingen in de maatregellijst en de belangrijkste veranderingen in de gerapporteerde aantallen in 2023 ten opzichte van 2022;
- aandachtspunten voor verdere implementatie van maatregelen, zoals ontwikkelingen met betrekking tot wetgeving of suggesties welke maatregelen meer aandacht zouden kunnen krijgen;
- de belangrijkste aanpassingen in de nieuwe Maatregellijst 2024 (die in januari 2024 is gepubliceerd voor gebruik in 2024) ten opzichte van 2023.

De categorieën zijn weergegeven op volgorde van het aantal organisaties met maatregelen in de betreffende categorie.

Om te bepalen welke maatregelen het meest genomen worden kijken we naar het percentage organisaties dat een maatregel op niveau A ('standaard') heeft genomen. Ook geven we het percentage organisaties dat deze maatregel op niveau B ('voorstrevend'), of C ('ambitieuw') heeft geïmplementeerd. Als een organisatie een maatregel op niveau B of C neemt, moet ook voldaan zijn aan de onderliggende niveaus (A en B). De aantallen of percentages per niveau mogen dus niet bij elkaar opgeteld worden.

3.1.1

AANBESTEDEN

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **119**.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 119 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
AB10 Beleid toepassing MVI-criteria in aanbestedingen			
A	44	37%	Organisatie past MVI-criteria toe die betrekking hebben op de thema's energie, materialen en circulair met tenminste ambitieniveau 'Basis'
B	24	20%	Organisatie past MVI-criteria toe die betrekking hebben op de thema's energie, materialen en circulair met tenminste ambitieniveau 'Significant'
C	17	14%	Organisatie past MVI-criteria toe die betrekking hebben op de thema's energie, materialen en circulair met tenminste ambitieniveau 'Ambitieuus'
AB09 Mogelijk maken van inzet secundair materiaal en gebruikte componenten			
B	38	32%	Wegnemen belemmeringen toepassing secundair materiaal
C	22	18%	Expliciet stimuleren van inzet van secundair materiaal en gebruikte componenten
AB01 Toepassing van gunningvoordeel mbt tot CO₂-ambitie in de GWW sector - werken			
A	26	22%	Tot 25% van de werken
B	13	11%	25% - 75% van de werken
C	7	6%	Alle werken

Tabel 6 Meest genomen maatregelen – Aanbesteden

AANBESTEDEN

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

Maatregelen samengevoegd:

- Maatregelen AB6 (Uitvragen van toepassing van betonreststromen) en AB7 (Uitvragen van producten van duurzaam beton) zijn samengevoegd met verwijzing naar het Moederbestek duurzaam beton of de RTD1033 (uitwerking Betonakkoord).

Maatregel aangepast:

- Maatregel AB8 'Uitvragen asfaltmengsels op basis van milieu-impact' zijn aangepast om beter aan te sluiten bij de tekst van het Moederbestek Asfalt.

Nieuwe maatregelen:

- Nieuwe maatregel AB13 toegevoegd om het gebruik van het nieuwe 'Binnenvaart Emissielabel' te stimuleren.
- Nieuwe maatregel AB14 toegevoegd om het gebruik van de eisen mbt zero-emissie bouw materieel en bouwlogistiek te stimuleren (toepassen basiseisen transitiepad Weg-, Dijk- en Spoor materieel). Maatregel is nog weinig toegepast (3 organisaties in 2023), deze zal naar verwachting de komende jaren breed worden toegepast als invulling van het Convenant SEB (Schoon en Emissieloos Bouwen).

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Maatregelen aangepast:

- AB7 'Uitvragen van producten van duurzaam beton': maatregel wordt in lijn gebracht met eisen transitiepad Kunstwerken.
- AB8 'Uitvragen van duurzamere asfaltmengsels': maatregel wordt in lijn gebracht met eisen transitiepad wegverharding.
- AB14 'Toepassen emissie-eisen voor bouw materieel': Maatregel wordt in lijn gebracht met de materieel-eisen uit het convenant SEB (Schoon en Emissieloos Bouwen).

Nieuwe maatregel:

- AB15 'Uitvragen van duurzamere betonmortels: maatregel specifiek voor constructief beton wordt toegevoegd, in lijn met eisen transitiepad Kunstwerken.

3.1.2

ADVIES

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 258.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 258 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
AD1: Aandacht voor CO₂-reductie in projecten NIET verkregen met gunningsvoordeel			
A	143	55%	In tenminste 10% van ontwerp opdrachten
B	86	33%	In tenminste 50% van ontwerp opdrachten
C	49	19%	Bij alle ontwerp opdrachten
AD2: CO₂-gerelateerd onderzoek en innovatie			
A	124	48%	2% tot 10% van onderzoek- en innovatiebudget
B	71	28%	10% tot 20% van onderzoek- en innovatiebudget
C	49	19%	Meer dan 20% van onderzoek- en innovatiebudget
AD3: Kennis en houding medewerkers m.b.t. CO₂-reductie in projecten			
A	94	36%	5% tot 25% van ingenieurs/ontwerpers/projectleiders heeft cursus gehad
B	42	16%	25% tot 75% van ingenieurs/ontwerpers/projectleiders heeft cursus gehad
C	23	9%	Meer dan 75% van ingenieurs/ontwerpers/projectleiders heeft cursus gehad

Tabel 7 Meest genomen maatregelen – Advies

3.1.2

ADVIES

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

Geen aanpassingen.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

Geen aanpassingen.

3.1.3

AFVAL

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **193**.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 193 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
AF04 Inkoop van hulpstoffen – gebruik van secundaire materialen			
A	102	53%	Onderzoekt mogelijkheden gebruik secundair materiaal
B	63	33%	Gebruikt 2 secundaire materialen als hulpstof
AF02 Realiseren verkoopbaar secundair materiaal			
A	97	50%	Verkoop secundair materiaal als grondstof
B	64	33%	Verkoop meerdere soorten secundair materiaal als grondstof
C	29	10%	Ketenoverleg over upcycling
AF01 Inzicht in vermeden CO₂ als gevolg van de verwerking van afvalstromen			
A	44	23%	Kwantificering van vermeden ketenemissies voor 80% afvalstromen
B	24	12%	Kwantificering van vermeden ketenemissies voor alle afvalstromen
C	17	9%	Aantoonbare toename van vermeden ketenemissies

Tabel 8 Meest genomen maatregelen – Advies

3.1.3

AFVAL

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

Herziene maatregel:

- AF5 – Zero-emissie vuilniswagens en mobiele afvalpersen. Aanpassing uit 2022 naar ‘zero-emissie’ leek te zwaar, maatregel is vereenvoudigd.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Geen aanpassingen.

3.1.4

BEDRIJFSHALLEN EN TERREINEN

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **674**.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 674 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
BR5: LED-buitenverlichting			
B	360	53%	>50% van de verlichting van bedrijventerreinen bestaat uit LED-verlichting
C	203	30%	100% van de verlichting van bedrijventerreinen bestaat uit LED-verlichting
BR4: Eigen opwekking hernieuwbare elektriciteit			
A	296	44%	10% van de elektriciteit is afkomstig van eigen opwekking
B	124	30%	20% van de elektriciteit is afkomstig van eigen opwekking
C	114	17%	50% van de elektriciteit is afkomstig van eigen opwekking
BR3: Erkende Maatregelen bedrijfshallen			
A	292	45%	'Erkende Maatregelen' zijn, of worden doorgevoerd.

Tabel 9 Meest genomen maatregelen – Bedrijfshallen en terreinen

3.1.4

BEDRIJFSHALLEN EN TERREINEN

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

Geen aanpassingen.

AANDACHTSPUNTEN

- Categorie laat nog steeds sterke groei zien, van 532 organisaties in 2022 naar 674 in 2023.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Herziene maatregel:

- BR3 – Erkende Maatregelen Gebouwen:
Door wijzigingen in de structuur en classificatie van de Erkende Maatregellijsten van de overheid worden alle maatregelen die naar deze Erkende Maatregelen verwijzen ook gewijzigd.

3.1.5

BEDRIJFS- PROCESSEN

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 271.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES TOTAAL: 210	% VAN DEZE CATEGORIE 271 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
BP3: Opsporen perslucht lekkages			
A	149	55%	Jaarlijkse controle (conform Erkende Maatregelen)
B	3	16%	3-maandelijkse controle
BP2: Reductie energieverbruik elektromotoren in bedrijfsprocessen			
A	69	25%	Onderzoek zuinige elektromotoren (conform Erkende Maatregelen)
B	29	11%	Toepassing rendementsklasse IE3 of IE4 bij vervanging
C	4	1%	Versnelde vervanging door rendementsklasse IE3 of IE4
BP1: Reductie energieverbruik koeling / koelcellen			
A	30	11%	Implementatie erkende maatregel
B	9	3%	Aanvullende maatregelen tot 10% extra reductie
C	7	3%	Aanvullende maatregelen tot 20% extra reductie

Tabel 10 Meest genomen maatregelen – Bedrijfsprocessen

3.1.5

BEDRIJFS- PROCESSEN

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

- Nieuwe maatregel is toegevoegd, gericht op terugdringen energiegebruik afzuigingsinstallaties.
- Nieuwe maatregel is toegevoegd, gericht op toepassing van warmteterugwinning.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Aangepaste maatregelen:

- BP 5 'Afzuiging': referentiejaar wordt toegevoegd (C niveau).
- BP 6 'Warmteterugwinning': referentiejaar wordt toegevoegd (C niveau).

•

3.1.6

BOUWPLAATS

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **429**.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 429 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
BB5: Gebruik tijdelijke verharding			
A	327	76%	Gebruik waar mogelijk tijdelijke verharding
BB3: Energiebesparing bouwkeet			
A	203	47%	5% Voldoet aan eisen bouwbesluit 'tijdelijke gebouwen'
B	165	39%	20% Voldoet aan eisen bouwbesluit 'tijdelijke gebouwen'
C	73	17%	100% Voldoet aan eisen bouwbesluit 'tijdelijke gebouwen'
BB1: Inkoop groene stroom			
A	138	32%	Gebruik groene stroom op de bouwplaats
B	107	25%	Groene stroom dekt tenminste 50% van het stroomgebruik
C	74	17%	Groene stroom dekt tenminste 75% van het stroomgebruik

Tabel 11 Meest genomen maatregelen – Bouwplaats

3.1.6

BOUWPLAATS

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

Geen aanpassingen.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Nieuwe maatregel:

- BB7 'Afstemming vraag en aanbod elektriciteit op bouwplaatsen: Nieuwe maatregel wordt toegevoegd om netflexibiliteit te bevorderen door pilotprojecten.

3.1.7

GROENONDERHOUD

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 47.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 47 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
GO1 Opwerken van organische reststoffen tot verkoopbare grondstof			
A	20	43%	Bedrijf produceert en verkoopt op structurele basis een secundair materiaal gemaakt van organische reststoffen, met aantoonbaar lagere CO ₂ -footprint dan composteren
GO2 Eigen productie biogas			
C	12	26%	Bedrijf produceert biogas uit vergisting voor eigen gebruik of levering aan derden

Tabel 12 Meest genomen maatregelen – Groenonderhoud

GROENONDERHOUD

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

- Herziene maatregel GO1 'Opwerken van organische reststoffen tot verkoopbare grondstof': Maatregel is verzwaard, niveau B is niveau A. Hierdoor is het aantal organisaties dat deze maatregel opvoert teruggelopen (van 56 organisaties op niveau A in 2022 naar 20 in 2023).

AANDACHTSPUNTEN

- Door het verzwaren van maatregel GO1 is ook de gehele omvang van de categorie afgenomen, van 74 organisaties in 2022 naar 47 organisaties in 2023.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Geen aanpassingen.

3.1.8

ICT

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 56.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 56 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
IC03 Inkoop groene stroom en/of stroom vergroend met GVO's			
A	27	48%	Meer dan 98 % van de gebruikte elektriciteit is groene stroom
IC02 Power Usage Effectiveness (PUE)			
B	14	25%	De PUE van netwerken, datacenterhardware en telefoniediensten wordt gemonitord en geëvalueerd met het oog op verbetering
C	6	11%	Netwerken, datacenterhardware en telefoniediensten zijn ontworpen met een PUE van maximaal 1,3

Tabel 13 Meest genomen maatregelen – ICT

ICT

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

- Herziene maatregel IC3 Inkoop groene stroom, maatregel is verzwaard, niveau B is niveau A geworden.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Samenvoegen maatregelen:

- IC03 – Inkoop groene stroom en/of stroom vergoend met GV's: Door het samenvoegen van maatregelen gericht op inkoop groene stroom in categorie 'organisatie Algemeen' zal deze maatregel komen te vervallen.

3.1.9

KANTOREN

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **1268**.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 1268 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
AK15: Beschikbaar maken laadpalen elektrische voertuigen			
A	694	55%	Minimaal 1 laadpaal per 20 parkeerplaatsen
B	415	33%	Minimaal 1 laadpaal per 10 parkeerplaatsen
C	132	10%	Minimaal 1 laadpaal per 10 parkeerplaatsen + actieve rol bij optimaliseren energiehuishouding kantoor/elektriciteitsnetwerk
AK5: Inkoop groene stroom en/of Nederlandse Garanties van Oorsprong (kantoren)			
A	654	52%	Tenminste 75% van de ingekochte stroom is groen
B	516	41%	Tenminste 98% van de ingekochte stroom is groen
AK8: Erkende Maatregelen kantoren			
A	583	46%	'Erkende Maatregelen' zijn, of worden doorgevoerd

Tabel 14 Meest genomen maatregelen – Kantoren

KANTOREN

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

Herziene maatregelen:

- AK1 ‘Verbeteren energielabel kantoren’ is aangepast aan geldende wetgeving (verplicht energielabel C voor kantoren). Niveau B is doorgeschoven naar niveau A; niveau C wordt doorgeschoven naar niveau B. In 2023 is de maatregel aangescherpt (‘gemiddeld energielabel C of beter’ is verschoven van niveau B naar A) en rapporteren 359 organisaties op niveau A. Dit is een terugval in vergelijking met 2022 toen 431 organisaties op niveau B rapporteerden. Deze terugval is waarschijnlijk het gevolg van het aanscherpen van de maatregel, in 2023 zijn deze maatregelen niet automatisch (voor-)ingevuld in de voorbereide lijst die organisaties te zien krijgen als zij inloggen om de lijst in te vullen, waardoor een deel van de organisaties de maatregel is ‘kwijtgeraakt’.
- Maatregel AK10 ‘Inkopen efficiënte hardware’ is uitgebreid met het gebruik van het EPEAT (Electronic Product Environmental Assessment Tool) label. Dit label bouwt voort op het EnergyStar Label. Ook deze maatregel laat een sterke terugloop zien (van 420 op A in 2022 naar 162 op A in 2023), waarschijnlijk het gevolg van de aanscherping.
- Maatregel AK14 ‘Gasloze kantoren’ is verzaamd, niveau C wordt doorgeschoven naar niveau B, nieuwe C.

AANDACHTSPUNTEN

- De maatregel AK15 ‘Beschikbaar maken laadpalen elektrische voertuigen’ is de meest genomen maatregel in 2023 (694 organisaties op niveau A), dit is ook de maatregel die de grootste toename heeft laten zien. Deze maatregel is in 2022 nieuw toegevoegd.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Herziene maatregelen:

- AK8 ‘Erkende Maatregelen kantoren’: Door wijzigingen in de structuur en classificatie van de Erkende Maatregellijsten van de overheid worden alle maatregelen die naar deze Erkende Maatregelen verwijzen ook gewijzigd.
- AK16 ‘Locatiekeuze bij openbaar vervoer’. Maatregel wordt aangescherpt. Niveau B wordt niveau A, Niveau C wordt niveau B geworden, Nieuwe C

Nieuwe maatregelen:

- AK17 ‘Netbewust laden’: Nieuwe maatregel wordt toegevoegd om netflexibiliteit te bevorderen door met laadpalen in te spelen op beschikbare netcapaciteit
- AK18 ‘Toepassen energie efficiënte printers’. Nieuwe maatregel wordt toegevoegd gericht op het terugdringen van het energiegebruik van printers

Samengevoegde maatregelen:

- AK5 ‘Inkoop groene stroom en/of Nederlandse Garanties van Oorsprong (kantoren)’: Door het samenvoegen van maatregelen gericht op inkoop groene stroom in categorie ‘organisatie Algemeen’ zal deze maatregel komen te vervallen.
- AK6 ‘Opwekking hernieuwbare elektriciteit (eigendom)’: Door het samenvoegen van maatregelen gericht op eigen opwekking in categorie ‘organisatie Algemeen’ zal deze maatregel komen te vervallen.

3.1.10

LOGISTIEK EN TRANSPORT

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **674**.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 674 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
AT2: Stimuleren zuinig rijden door Het Nieuwe Rijden			
A	355	53%	75% van de chauffeurs op cursus geweest
B	225	33%	90% van de chauffeurs op cursus geweest
AT10: Tegengaan stationair draaien vrachtwagens			
A	321	48%	Bedrijf maakt afspraken met chauffeurs over het tegengaan van stationair draaien en kan dit aantonen
B	156	23%	Start-stop systeem toegepast bij < 25% van in gebruik zijnde vrachtwagens (eigendom, lease)
C	105	16%	Start-stop systeem toegepast bij < 25% van in gebruik zijnde vrachtwagens (eigendom, lease)
AT7: Controle juiste bandenspanning vrachtauto's			
A	260	39%	Controle van de bandenspanning elke 3 maanden

Tabel 15 Meest genomen maatregelen – Logistiek en transport

LOGISTIEK EN TRANSPORT

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

- Maatregel aangepast: AT1 - Gebruik efficiëntere diesel. Mogelijkheid is toegevoegd om speciale typen smeeroil te gebruiken die een brandstof besparend effect kunnen hebben. Hoewel de maatregel is verbreed, wordt deze maatregel toch minder gemeld, van 188 organisaties op niveau A in 2022 naar 61 organisaties in 2023, waarschijnlijk het gevolg van de verandering, waardoor de maatregel niet automatisch terugkwam bij het invullen.
- Maatregel AT14 - Gebruik energiezuinige banden is aangescherpt, vanwege veranderingen in de Europese wetgeving mbt vrachtwagens. Hierdoor wordt deze maatregel minder gerapporteerd, van 121 organisaties op niveau B in 2022 naar 35 organisaties in 2023.
- Maatregel AT16 - Rijden op LNG is komen te vervallen, omdat er discussie is of gebruik van deze brandstof voor vrachtwagens daadwerkelijk CO₂-reductie oplevert.
- Nieuwe maatregel (AT17) is toegevoegd om minimalisatie van transportkilometers te stimuleren. Deze wordt door 154 organisatie gemeld.

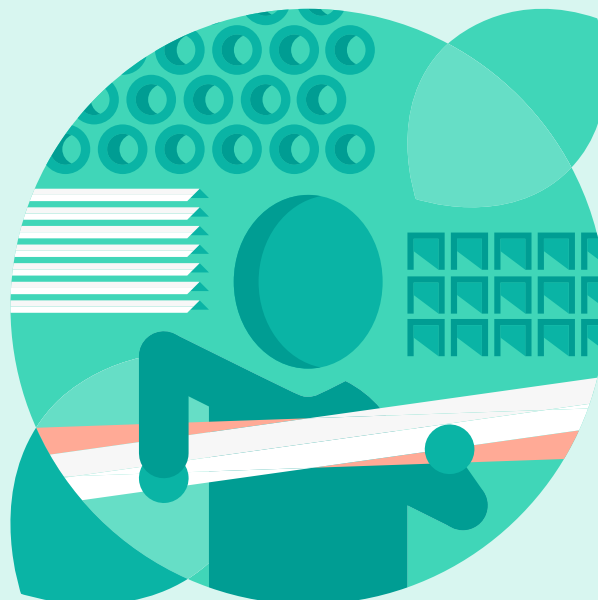
AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Geen aanpassingen.

3.1.11

MATERIAALGEBRUIK / SCOPE 3

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 265.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 265 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
S01: Ontwikkeling extra reducerende maatregelen in projecten			
A	144	54%	Extra maatregelen in één of meer projecten
B	44	17%	Extra maatregelen in 20% projecten
C	23	9%	Extra maatregelen in 50% projecten
S08: Afstand tot leveranciers			
B	88	33%	De organisatie kiest haar leveranciers mede aan de hand van geografische ligging om uitstoot te minimaliseren
S02: Opvragen van LCA- of MKI-informatie van producten en materialen			
A	47	18%	Bij selectie en inkoop van materialen vraagt de organisatie LCA- of MKI-informatie op
B	7	3%	Bedrijf stelt expliciete eisen aan de CO ₂ -uitstoot van materialen, bepaald op basis van LCA- of MKI-gegevens

Tabel 16 Meest genomen maatregelen – Materiaalgebruik / scope 3

MATERIAALGEBRUIK / SCOPE 3

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

Maatregelen samengevoegd:

- Maatregelen SO3 (Toepassing van betonreststromen) en SO4 (Toepassen van producten van duurzaam beton) zijn samengevoegd met verwijzing naar het Moederbestek duurzaam beton of de RTD1033 (uitwerking Betonakkoord).

Maatregel aangepast:

- Maatregel SO5 'Toepassen asfaltmengsels met lage milieu-impact' werd weinig gebruikt en is aangepast om maatregel voor meer organisaties toepasbaar te maken.
- Maatregel SO7 'Leveren van LCA- of MKI-informatie van producten en materialen' is gecorrigeerd. A en B-niveau waren hetzelfde. Het A-niveau is komen te vervallen.

Nieuwe maatregel:

- Maatregel 'Afstand tot leveranciers' is toegevoegd om bij inkoop rekening te houden met transportafstanden.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Herziene maatregelen:

- SO4 'Toepassen van producten van duurzaam beton': maatregel wordt in lijn gebracht met eisen transitiepad Kunstwerken
- SO5 'Toepassen asfaltmengsels met lage milieu-impact': Maatregel wordt in lijn gebracht met eisen transitiepad Wegverhardingen

Aanpassing tekstueel:

- SO8 'Afstand tot materiaal-leveranciers: titel wordt verduidelijkt.

3.1.12

MATERIEEL

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 872.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 872 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
BM10: Elektrificeren handgereedschap			
A	560	64%	Waar mogelijk maakt bedrijf gebruik van elektrisch handgereedschap
B	246	28%	Aantoonbaar beleid vervanging / invoering elektrisch handgereedschap
BM9: Onderhoud materieel conform fabrieksopgave			
A	514	59%	Tenminste 25% van het materieel wordt onderhouden conform fabrieksopgave
B	434	50%	Tenminste 75% van het materieel wordt onderhouden conform fabrieksopgave
C	185	21%	Tenminste 25% van het materieel wordt onderhouden conform fabrieksopgave en verbetert energie-efficiency
BM3: Aanschaf zuinigere machines			
A	498	57%	Brandstofgebruik is overweging bij 50% van de aankopen
B	301	35%	Brandstofgebruik is overweging bij 75% van de aankopen
C	162	19%	Brandstofgebruik is overweging bij 90% van de aankopen

Tabel 17 Meest genomen maatregelen – Materieel

3.1.12

MATERIEEL

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

Geen aanpassingen.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Herziene maatregelen:

- BM3 'Aanschaf zuinigere machines: Maatregel wordt doorgeschoven, niveau B wordt niveau A, niveau C wordt niveau B.
- BM9 'Onderhoud materieel conform fabrieksopgave': Maatregel wordt doorgeschoven, niveau B wordt niveau A, niveau C wordt niveau B. Nieuw niveau C.

3.1.13

ONDERAANNEMERS EN LEVERANCIERS

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **291**.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 291 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
OL1: Selectie onderaannemers op reisafstand			
B	131	45%	Eis met betrekking tot reisafstand
OL3: Cursus het Nieuwe Draaien			
A	73	25%	Enkele chauffeurs/planners van onderaannemers hebben cursus gevolgd
B	56	19%	Cursus is gevolgd door meer dan 25% van chauffeurs/planners
C	25	9%	Cursus is gevolgd door tenminste 75% van chauffeurs/planners

Tabel 18 Meest genomen maatregelen – Onderaannemers en leveranciers

3.1.13

ONDERAANNEMERS EN LEVERANCIERS

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

Geen aanpassingen

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Aangepaste maatregel tekstueel:

- OL1 'Selectie onderaannemers en/of leveranciers op reisafstand': maatregel wordt beperkt tot onderaannemers.

3.1.14

ORGANISATIEBELEID ALGEMEEN

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 786.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 786 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
OA4: CO₂-bewustzijn bij medewerkers			
A	396	50%	Aandacht in inwerktraject bij meer dan 20% van nieuwe adviseurs en projectleiders
B	302	38%	Aandacht in inwerktraject bij meer dan 50% van nieuwe adviseurs en projectleiders
C	77	10%	Aandacht bij functioneringsgesprekken bij meer dan 20% van adviseurs en projectleiders
OA3: Uitvoeren energiebesparingsmaatregelen			
A	356	45%	Uitvoering bij een terugverdientijd van max. 5 jaar
B	92	12%	Uitvoering bij een terugverdientijd van max. 10 jaar
C	34	4%	Uitvoering bij een terugverdientijd van max. 15 jaar
OA2: Selectie onderaannemers en/of leveranciers op CO₂-bewust certificaat			
A	234	30%	Certificaat weegt mee in selectie onderaannemers
B	26	3%	Organisatie eist certificaat van belangrijkste onderaannemers

Tabel 19 Meest genomen maatregelen – Organiseatiebeleid algemeen

ORGANISATIEBELEID

ALGEMEEN

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

Maatregel OA8 'Opwekking duurzame energie' is gesplitst in twee maatregelen:

- 'Opwekking duurzame energie faciliteren' gericht op het ter beschikking stellen van ruimte voor opwekking. Wordt nu gemeld door 26 organisaties.
- 'Opwekking duurzame energie (tbv derden)' gericht op zelf produceren en levering aan derden. Wordt (op niveau A) gemeld door 24 organisaties

Nieuwe maatregelen:

- Netto-nul-CO₂ doelstelling 2050. Een maatregel die weerspiegelt dat een bedrijf een lange termijn doelstelling en roadmap ontwikkelt (vooruitlopend op eisen in Handboek 4.0). Reeds 50 organisaties werken nu met een netto nul doelstelling voor 2050.
- Drukwerk met een lage CO₂-footprint. Deze maatregel richt zich op de CO₂-footprint van drukwerk.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Nieuwe maatregelen:

- OA13 'Inkoop groene stroom en/of stroom vergoend met nationale GVO's': Maatregelen met betrekking tot inkoop groene stroom worden samengevoegd en komen elders te vervallen.
- OA14 'Opwekking hernieuwbare elektriciteit (eigendom) op vaste locaties': Maatregelen met betrekking tot opwekking elektriciteit worden samengevoegd en komen elders te vervallen.
- OA15 'Dynamische stroomcontracten': Nieuwe maatregel wordt toegevoegd om netflexibiliteit te bevorderen door gebruik te maken van dynamische elektriciteitsprijzen.
- OA16 'Congestie management'. Nieuwe maatregel wordt toegevoegd om netflexibiliteit te bevorderen door afspraken te maken met de netbeheerder over congestie management
- OA17 'Hogere reiskostenvergoeding voor emissieloos woon-werk verkeer'. Nieuwe maatregel wordt toegevoegd om fietsgebruik te stimuleren.

3.1.15

PERSONEN- MOBILITEIT

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 1175.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 1175 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
AM4: Het Nieuwe Rijden			
A	601	51%	Toolbox ter beschikking aan alle chauffeurs
B	218	19%	Elke chauffeur van een busje heeft een cursus gevolgd
C	110	9%	90% van alle chauffeurs heeft een cursus gevolgd
AM17: Beschikbaar stellen fiets, e-bike of e-scooter			
A	468	40%	Wanneer zinvol stelt het bedrijf fietsen, e-bike of e-scooters beschikbaar op project- of kantoorlocatie voor korte ritten.
B	272	23%	Het bedrijf biedt een regeling voor de vergoeding van aankoop van een fiets of e-bike voor alle werknemers.
AM8: Stimuleren carpoolen en gebruik deelauto's			
A	455	39%	Bedrijf stimuleert actief carpoolen tussen werknemers en kan dit aantonen.
B	172	15%	Bedrijf stelt deelauto's beschikbaar voor gezamenlijk vervoer naar kantoor- of projectlocatie.
C	35	3%	Alle poolauto's rijden op hernieuwbare brandstoffen, aardgas of zijn zero CO ₂ -emissie

Tabel 20 Meest genomen maatregelen – Personenmobiliteit

PERSONEN- MOBILITEIT

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

Herziene maatregelen:

- Maatregel AM11 - 'Zero CO₂-emissie voertuigen' is aangescherpt vanwege de voorgenomen overheidsmaatregel om elektrificatie van leaseauto's verplicht te stellen vanaf 2025. Hierdoor is het aantal organisaties dat deze maatregel vermeldt teruggelopen. Deze overheidsmaatregel is echter niet doorgezet. Nieuw toegevoegd op niveau C van deze maatregel is dat alle nieuw aangeschafte voertuigen van een organisatie elektrisch zijn. 10% (119 organisaties) registreert niveau C.
- Maatregel AM15 - 'Aanschaf/lease personen-auto's obv CO₂-emissiemeting uit de praktijk'. De emissiewetgeving voor auto's is strenger geworden, vandaar aanscherping, niveau C is niveau A, niveau B en C zijn verscherpt. Het C-niveau ligt op het gemiddelde van nieuwe auto's in 2020. Door de aanscherping is het aantal organisaties dat deze maatregel vermeldt teruggelopen.
- Maatregel AM16 - 'Aanschaf/lease bedrijfsbusjes obv CO₂-emissiemeting uit de praktijk'. De emissiewetgeving voor 'bedrijfsbusjes is strenger geworden, vandaar aanscherping, niveau B is niveau A, niveau C is niveau B, C is verscherpt. Door de aanscherping is het aantal organisaties dat deze maatregel vermeldt teruggelopen.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Geen aanpassingen.

3.1.16

WATERBOUW SCHEPEN

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 66.



NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 66 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
WS03 Terugdringen stationair dieselgebruik			
A	34	52%	Gebruikt walstroom of een eigen generator
B	18	27%	Gebruikt altijd walstroom indien beschikbaar
WS07 LED-verlichting schepen			
B	31	47%	Bedrijf heeft één schip in de vloot dat volledig verlicht wordt met LED-verlichting
C	14	21%	Bedrijf heeft minstens 10% van de schepen in haar vloot met volledige LED-verlichting
WS8 Gebruik additieven in diesel			
A	25	38%	Beperkt gebruikt additief dat tenminste 3% brandstofbesparing oplevert
B	9	14%	Toepassing additief bij meer dan 50% van getankte brandstof

Tabel 21 Meest genomen maatregelen – Waterbouw schepen

3.1.16

WATERBOUW SCHEPEN

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2023

- Maatregel WS6 is uitgebreid met het mogelijke gebruik van Emissielabel Binnenvaart.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2024

Geen aanpassingen.

STERKSTE GROEIERS EN DALERS

In tabel 22 zijn de maatregelen weergegeven die in 2023 de sterkste groei hebben laten zien (in absolute cijfers) in het aantal organisaties dat over de betreffende maatregel heeft gerapporteerd.

	MAATREGEL	CATEGORIE	VERANDERING 2023 T.O.V. 2022			BIJZONDERHEID
			A	B	C	
AK15	Beschikbaar maken laadpalen elektrische voertuigen	Kantoren	219	137	45	
AT17	Minimalisatie transportkilometers	Transport	154	n.v.t.	n.v.t.	Nieuwe maatregel
AK5	Inkoop groene stroom en/of stroom vergoend met GVO's	Transport	152	121	n.v.t.	
AM6	Controle juiste bandenspanning auto's die beschikbaar gesteld zijn door de organisatie	Personen-mobiliteit	133	44	21	
AK16	Locatiekeuze bij openbaar vervoer	Kantoren	127	112	97	

Tabel 22 Maatregelen met de sterkste groei in 2023

Er zijn ook een aantal maatregelen die sterke dalingen laten zien. Deze veranderingen zijn het gevolg van wijzigingen in de lijst zelf, doordat maatregelen worden aangescherpt.

De maatregelen die de grootste daling laten zien in 2023 zijn:

- **AK10** Inkopen efficiënte hardware
- **AK1** Verbeteren Energielabel kantoren
- **AM15** Aanschaf/lease personenauto's obv CO₂ emissiemeting uit de praktijk
- **AM16** Aanschaf/lease bedrijfsbusjes obv CO₂ emissiemeting uit de praktijk
- **AM11** Zero CO₂-emissie voertuigen

4

ACHTERGROND EN WERKING VAN DE MAATREGELLIJST

4.1

WAT IS DE MAATREGELLIJST?

Als onderdeel van certificering volgens de CO₂-Prestatieladder stellen organisaties ambitieuze CO₂-reductiedoelstellingen vast en definiëren zij reductiemaatregelen (Handboek CO₂-Prestatieladder 3.1, eis 3.B.1). Maar wat is ambitieus? Dat dient een organisatie vast te stellen ‘in vergelijking met sectorgenoten’.

Met de toename van het aantal gecertificeerde organisaties nam de behoefte toe aan een hulpmiddel dat zicht geeft op de inzet van andere organisaties in de sector, om daar de eigen maatregelen en doelstellingen aan te kunnen spiegelen. De Maatregellijst biedt dit hulpmiddel.

De organisaties die deelnemen aan de CO₂-Prestatieladder geven jaarlijks in een digitaal systeem aan welke maatregelen zij hebben genomen of van plan zijn door te voeren. Daarmee ontstaat een (geanonimiseerd) overzicht van reductiemaatregelen die door al deze organisaties genomen worden. Dit overzicht wordt onder meer gebruikt om de lijst voor het volgende jaar aan te scherpen. Door middel van de Maatregellijst kunnen organisaties zich vergelijken met sectorgenoten met vergelijkbare bedrijfsactiviteiten. Voor organisaties die beginnen met de CO₂-Prestatieladder kan de lijst ook ideeën opleveren voor mogelijk te nemen maatregelen. De Maatregellijst is hiermee een lijst vóór en door deelnemende organisaties.

De eerste versie van de lijst is in 2015 samengesteld op basis van een analyse van een groot aantal reductieplannen die organisaties zelf hadden opgesteld in het kader van de CO₂-Prestatieladder, gevolgd door afstemming met brancheorganisaties. In de jaren daarna is de lijst steeds aangepast. Bestaande maatregelen zijn

verbeterd en soms aangescherpt. Nieuwe maatregelen zijn toegevoegd: deels op basis van maatregelen die gecertificeerde organisaties zelf aandragen en deels door het toevoegen van nieuwe categorieën, in overleg met brancheorganisaties. Het is een weerslag van maatregelen die gecertificeerde organisaties zelf daadwerkelijk in de praktijk toepassen.

Vanaf 2016 is het voor alle deelnemers aan de CO₂-Prestatieladder (niveau 3 en hoger) verplicht om de Maatregellijst in te vullen.

4.2

WERKING VAN DE MAATREGELLIJST

De Maatregellijst bestaat uit een aantal CO₂-reductiemaatregelen, verdeeld over verschillende categorieën of activiteiten (verder categorieën genoemd). Per maatregel zijn drie niveaus van implementatie aangegeven: A ('standaard'), B ('vooruitstrevend') of C ('Ambitieuus').

Een organisatie hoeft alléén de maatregelen in te vullen voor de categorieën waarvan de organisatie zelf bepaalt dat deze voor deze organisatie relevant zijn. Niet alle categorieën zijn voor een organisatie relevant, bijvoorbeeld omdat een organisatie een bepaalde activiteit niet in huis heeft. Zo zal niet elke organisatie bedrijfshallen hebben of gebruik maken van graafmachines. Ook kan een organisatie ervoor kiezen in sommige categorieën niet actief te sturen op CO₂-reductie, bijvoorbeeld omdat de omvang van de emissies in die categorie relatief klein is in vergelijking met andere emissies van de organisatie. Zo kunnen voor een organisatie met een grote vloot van schepen of materieel de emissies gerelateerd aan kantoren relatief klein zijn. In de terminologie van de CO₂-Prestatieladder noemen we dat 'niet materieel'.

Natuurlijk staan niet alle denkbare maatregelen in de lijst, daarmee zou de lijst te lang worden. Een organisatie kan daarom ook eigen maatregelen toevoegen. Bij de jaarlijkse audit voor de Ladder door een onafhankelijke Certificerende Instelling (CI) dient de door de organisatie ingevulde lijst als onderbouwing van haar relatieve positie van de reductieambities en -plannen, in vergelijking met die van sectorgenoten. De Maatregellijst biedt de CI een handvat om te toetsen of de organisatie ambitieus is qua reductiedoelstelling, in relatie tot sectorgenoten en continu werk maakt van CO₂-reductie.

Bij het invullen van de Maatregellijst wordt organisaties ook gevraagd om per jaar de 'globale maat' in te vullen: totaalgegevens van omzet, aantal mensen in dienst (fte's) en CO₂-uitstoot. Deze gegevens zijn niet opgenomen in deze rapportage.

Het gebruik van de 'globale maat' is primair bedoeld om individuele organisaties inzicht te geven in het verloop van de eigen emissies in de tijd, gerelateerd aan algemene bedrijfsgegevens. De ingevulde gegevens worden anoniem verwerkt en kunnen niet gebruikt worden om individuele organisaties met elkaar te vergelijken. Daarvoor zijn er te veel bedrijfsspecifieke omstandigheden die een dergelijke vergelijking kunnen beïnvloeden.

ANONIMITEIT

De gegevens die de organisaties invullen in de Maatregellijst worden opgeslagen in een beveiligde online database. Alleen de organisatie zelf kan een uitdraai maken van de eigen gegevens, ter controle en om deze te kunnen bespreken met de CI. SKAO heeft alleen toegang tot geanonimiseerde gegevens ten behoeve van de jaarlijkse actualisatie van de lijst en voor bijvoorbeeld deze rapportage. SKAO heeft geen inzicht in de specifieke maatregelen die een organisatie heeft ingevuld. Ook de CI's of andere partijen hebben geen toegang tot de gegevens in de database.

JAARLIJKSE UPDATE VOOR EEN ZELFLEREND SYSTEEM

Jaarlijks vindt een update plaats van de Maatregellijst, aan de hand van de geanonimiseerde gegevens.


HET NIVEAU VAN IMPLEMENTATIE IS ALS VOLGT GEDEFINIEERD:

Categorie A of "Standaard": Niveau van implementatie dat wordt beschouwd als de standaard. D.w.z. meer dan 50% van de bedrijven, voor wie de categorie waarbinnen de maatregel valt relevant is, heeft deze maatregel geïmplementeerd.

Categorie B of "Vooruitstrevend": Niveau van implementatie dat wordt beschouwd als vooruitstrevend. D.w.z. 20% tot 50% van de bedrijven, voor wie de categorie waarbinnen de maatregel valt relevant is, heeft deze maatregel geïmplementeerd.

Categorie C of "Ambitieuw": Niveau van implementatie dat wordt beschouwd als ambitieus. D.w.z. slechts een enkel bedrijf, voor wie de categorie waarbinnen de maatregel valt relevant is, heeft deze maatregel geïmplementeerd.

Als het percentage van organisaties, dat een specifieke maatregel op niveau A ('standaard'), B ('vooruitstrevend') of C ('ambitieuw') doorvoert, groeit tot boven een bepaald aandeel, dan wordt het niveau van implementatie aangepast ('ambitieuw' wordt 'vooruitstrevend', 'vooruitstrevend' wordt 'standaard' – zie kader). Hiermee wordt de lat voor die specifieke maatregel hoger gelegd. In incidentele gevallen kan afgeweken worden van de percentages, genoemd in het kader, bijvoorbeeld omdat een toegevoegde maatregel nog moet 'ingroeien'. Veel maatregelen verwijzen naar andere instrumenten, afspraken of wet- en regelgeving. Tijdens de jaarlijkse update worden deze verwijzingen gecontroleerd, wat ook kan leiden tot aanpassingen. Ook kunnen maatregelen worden toegevoegd of afgevoerd, bijvoorbeeld op basis van de maatregelen die organisaties zelf hebben toegevoegd of op basis van gesprekken met sectorvertegenwoordigers of deskundigen. Zo ontstaat een zelflerend systeem dat continu meegroeit met de mate waarin organisaties bepaalde maatregelen toepassen en dat ruimte biedt voor nieuwe maatregelen en innovaties: een praktische lijst voor en door organisaties.

Voor de actualisatie wordt jaarlijks een voorstel gemaakt. De nieuwe, geactualiseerde versie wordt vastgesteld door het **CCvD**  (Centraal College van Deskundigen) van de CO₂-Prestatieladder.

VAN TIENTALLEN MAATREGELLEN NAAR EEN DOELGERICHT PLAN RICHTING NUL UITSTOOT

Door **Gijs Termeer**, programmadirecteur SKAO

Sinds de introductie van de maatregellijst in 2016 zijn ruim 22.000 maatregelen genomen en staan nog eens zo'n 12.000 maatregelen op de planning. Behoorlijke aantallen, en in de ontwikkeling van de genomen maatregelen zien we ook steeds meer dat de energietransitie zich voor onze ogen voltrekt. Maar toch. Om nul uitstoot in 2050 te realiseren, hebben we iets nodig wat deze maatregelen bindt: het klimaattransitieplan.

ENERGIETRANSITIE ZICHTBAAR IN GENOMEN MAATREGELLEN


Waar eerder de focus van organisaties lag op de inkoop van groene stroom en vermindering van brandstofgebruik, verschuift de aandacht van certificaathouders nu naar elektrificatie van mobiliteit en groot materieel en naar steeds meer eigen stroomopwek door zonnepanelen. We zien zelfs een toename van 40% in het aantal organisaties dat ten minste één zero-emissie mobiel werktuig in gebruik heeft. Daarnaast is er in 2023 ook een sterke groei in maatregelen die inspelen op netcongestie. door het koppelen van vraag en aanbod, nadat deze maatregelen in 2022 door een paar certificaathouders aan de Maatregellijst zijn toegevoegd. Zo zien we direct al 26 organisaties die de maatregel 'Sturen op gelijktijdigheid van elektriciteitsvraag en -aanbod' geïmplementeerd hebben.

INDIVIDUELE MAATREGELLEN BLIJVEN INDIVIDUELE STAPPEN

Maar nu het klimaattransitieplan. Elektrificatie, flexibilisering, energiebesparing, eigen opwek van duurzame energie, het gebruik van materialen met een lagere milieupact, inzetten op circulariteit, slim ontwerpen en goed opdrachtgeverschap hebben

allemaal een rol te spelen in de energietransitie. De maatregellijst raakt al jaren aan deze onderwerpen, maar het invullen van een lijst met maatregelen is niet voldoende om als organisatie tot nul uitstoot in 2050 te komen. Elke individuele maatregel is een stap, maar zonder een samenhangend idee over de impact, reductiemogelijkheden en beperkingen van een organisatie, zeggen individuele stappen uiteindelijk weinig. Vandaar dat Handboek 4.0 het ‘Klimaattransitieplan’ gaat introduceren.

STRATEGISCH, GESTRUCTUREERD EN PLANMATIG WERKEN AAN NUL UITSTOOT IN 2050 OF EERDER

Met het **Klimaattransitieplan**  in Handboek 4.0 vragen we organisaties op een strategische, gestructureerde en planmatige manier te werken aan nul uitstoot in 2050 of eerder. Met tussendoelen voor de middellange termijn, denk aan 2030, en doelstellingen voor de korte termijn gekoppeld aan de certificeringsperiode van drie jaar. Bij de korte termijn hoort ook het nu al bestaande plan van aanpak en een planning van de te nemen maatregelen. Daarnaast gaat de organisatie op zoek naar én werken aan ondersteunende innovaties en samenwerkingen om de benodigde barrières weg te nemen of processen en technieken te ontwikkelen. Partijen wordt gevraagd om over hun klimaattransitieplan met hun leveranciers en klanten in gesprek te gaan om zo samen uitdagingen op te pakken.

KLIMAATTRANSITIEPLAN SLUIT AAN OP AMBITIE VAN ORGANISATIES

Inmiddels geven al 50 organisaties in de maatregellijst aan dat zij de ambitie hebben om richting nul uitstoot te gaan in 2050. Hoewel het formuleren van een netto nul doelstelling in principe niet een CO₂-reducerende maatregel an sich is, juichen we dit als SKAO van harte toe. Zeker als straks met het nieuwe Handboek 4.0 alle partijen samen gaan werken om hun Klimaattransitieplan uit te voeren. Zo worden dan de duizenden maatregelen steeds meer één samenhangende beweging en verhaal richting nul CO₂-uitstoot.

Meer weten over het Klimaattransitieplan? Lees het artikel:

Handboek 4.0 zet in op lange termijn: organisaties uiterlijk 2050 klimaatneutraal 



CO₂-PRESTATIELADDER




Februari 2024

Dit document is tot stand gekomen op basis van de gegevens in de Maatregellijst database per 1 januari 2024.

COLOFON

Tekst en analyses: Vincent Swinkels en Bart van der Ree, SQ Consult, in opdracht van SKAO
Grafisch ontwerp: Autobahn

Dit document staat niet op zichzelf. Zie ook onze website www.co2-prestatieladder.nl  voor meer informatie over de CO₂-Prestatieladder, SKAO, de laatste versie van het Handboek, brochure en een overzicht van alle gecertificeerde organisaties en opdrachtgevers. Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend.

CONTACT

Zuilenstraat 7a
3512 NA Utrecht
+31 (0)30 711 68 00

